

Malagurski Branislav

A CÉGALAPÍTÁS ÉS ELJÁRÁSA SZERBIÁBAN, ILLETVE ANNAK HATÁSA A VERSENYKÉPESSÉGRE¹

The Establishment and Registration Process of Companies in Serbia and its Influence on Competitiveness

Prof. dr. Branislav Malagurski egyetemi docens, Educons Egyetem, Európai Jogi és Politikai Tanulmányok Kar, bmalagurski@yahoo.com

A tanulmány a gazdasági társaságok alapítását elemzi Szerbiában, különös tekintettel a bejegyzési eljárásra és annak hatékonyságára. Röviden bemutatjuk a gazdasági alanyok formáit, a bejegyzési eljárás és a bejegyző szervek történelmi fejlődését, kihangsúlyozva, hogy amióta a gazdasági társaságok bejegyzése a Gazdasági Nyilvántartó Ügynökségnél (GNYÜ) történik, növekedett a bejegyzés hatékonysága. Napjainkban a GNYÜ egyablakos ügyintézővé növekszik, és Szerbiában csökken a bejegyzéshez szükséges eljárások száma, valamint a gazdasági társaságok bejegyzésének ideje és költsége. A Világbank is elismerésben részesítette Szerbiát a vállalkozásindítás indikátorainak mind magasabb pontozásával a Doing Business ranglistán. A bejegyzések további megkönnyítéséhez és felgyorsításához még inkább hozzá fog járulni a gazdasági társaságok alapításának elektronikus bejegyzése, amelynek bevezetését már bejelentették Szerbiában.

KULCSSZAVAK:

gazdasági társaságok alapításának eljárása, „doing business” lista

The study analyses the establishment of companies in Serbia, with particular reference to the registration process and its effectiveness. The formal development of the economic subjects, the registration process and the historical development of the registration bodies will be briefly highlighted, as since the registration of the companies in the Business Registers Agency has

¹ A tanulmány a Nemzeti Köszolgálati Egyetem Államtudományi és Közigazgatási Kar Civilisztikai Intézete Corporate governance – köztulajdonban lévő gazdasági társaságok kutatóműhelye által 2018. 03. 01-jén, *Cégalapítási kérdőjelek a versenyképesség perspektívájában – Allegro rubato* címmel rendezett konferencián elhangzott előadás szerkesztett változata.

increased the efficiency of the registration. Nowadays, the Business Registers Agency is becoming a one stop shop, and in Serbia the number of procedures required for registration and the time and cost of registration of companies are decreasing. The World Bank has also acknowledged Serbia with a higher score for starting a business start-up in the Doing Business rankings. To further facilitate and speed up entries, the electronic registration of the establishment of companies will contribute even more. Its introduction has already been announced in Serbia.

KEYWORDS:

the establishment of companies, registration process, doing business list

1. BEVEZETÉS

Az elemzés tárgya a gazdasági társaságok alapítása és bejegyzése Szerbiában. Gazdasági társaság alatt Szerbiában több, jogi és/vagy természetes, hazai és/vagy külföldi személy társulását értjük, akiknek célja, hogy közös cégnév alatt, egyesített eszközökkel és munkával meghatározott gazdasági tevékenységet folytassanak nyereségszerzés érdekében, amelyet, szerződésben rögzített módon, egymás között fognak felosztani. Ennek értelmében, a Szerb Köztársaság gazdasági társaságokról szóló törvénye is úgy határozza meg a gazdasági társaságot, mint jogi személyt, ami nyereség szerzése céljából végez tevékenységet.²

Szerbiában a második világháború után a gazdasági társaságok az állami vállalatok javára megszűntek, és ismételten az 1988. évben jelentek meg. A 2005. évtől, párhuzamosan a gazdasági társaságok új egyeduralmával Szerbia gazdaságában, a közigazgatási szervek illetékességi körébe kerül a gazdasági alanyok bejegyzése, amelyet addig a gazdasági bíróságokon folytattak. A Gazdasági Nyilvántartó Ügynökséget (a továbbiakban: GNYÜ, Nyilvántartó), mint közigazgatási szervet 2004-ben alapították a gazdasági nyilvántartó ügynökségről szóló törvénnyel.³ A GNYÜ egységes intézmény, amelynek illetékességébe tartozik a gazdasági nyilvántartások vezetése is, ami Szerbia teljes gazdasági életére nézve jelentős. Alapításának célja az adminisztrációs akadályok mérséklése üzleti tevékenység indítása során. A kitűzött cél hatékonyan megvalósult a bejegyzés egységes és gyors eljárásán, a költségek csökkentésén és a gazdasági alanyok alapításához szükséges idő lerövidítésén keresztül, ami a gazdaság teljes mértékű versenyképességéhez járul hozzá.

2. A GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK ÉS AZOK BEJEGYZÉSE

2.1. Az alapítás és a bejegyzés történelmi áttekintése

A második világháborútól kezdve a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaságban, aminek Szerbia a része volt, a domináns gazdasági alanyok az állami és társadalmi vállalatok voltak, a magánszektor pedig természetes személyekre – egyéni vállalkozókra – korlátozódott, akik kézműipari műhelyek formájában működtek és szolgáltatási tevékenységeket nyújtottak. Szerbia közelmúltjában az 1988-as vállalatokról szóló törvény alapján a jogi személyek újból megjelentek, mint vegyes vagy magántulajdonban levő gazdasági alanyok.⁴ Ebben a törvényben a társadalmi vállalatok, mint a gazdasági tevékenységek

² Gazdasági társaságokról szóló törvény 2. §. A Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye, 36/2011, 99/2011, 83/2014 és 5/2015 szám.

³ Gazdasági Nyilvántartási Ügynökségről szóló törvény. A Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye, 55/2004 és 111/2009 szám.

⁴ Vállalatokról szóló törvény. A JSZSZK Hivatalos Lapja, 77/88, 40/89, 46/90 és 61/90 szám.; A JSZK Hivatalos Közlönye, 24/94 szám.

alapvető hordozói mellett, vegyes tulajdonban lévő gazdasági alanyokként felsorolják a részvénytársaságokat és a korlátolt felelősségű társaságokat is.⁵ Ezek mellett említik a betéti társaságokat, a közkereseti társaságokat is,⁶ valamint a magántulajdonban lévő vállalatokat⁷ és a szövetkezeti tulajdonban lévő vállalatokat.⁸ Az említett törvény hatályát veszítette az 1996. évi⁹ vállalatokról szóló törvény hatálybalépésével, amely a társadalmi vállalatokat, valamint a vegyes és magántulajdonban lévő gazdasági alanyokat (részvénytársaságok, korlátolt felelősségű társaságok és betéti társaságok) szabályozta.

Ez a törvény is hatályon kívül lett helyezve a 2004. évi gazdasági társaságokról szóló törvény¹⁰ hatálybalépésével, amely a gazdasági társaságok 4 típusának üzleti tevékenységét szabályozza: társas vállalkozások (partnerségek), betéti társaságok, korlátolt felelősségű társaságok és részvénytársaságok. Ezzel a törvénnyel a vállalatok, mint üzleti tevékenységi formák megszűntek (csak a közszférában tartották meg őket, ahol mint közvállalatok a mai napig fennmaradtak, és külön törvénnyel szabályozzák őket).¹¹ A társadalmi vállalatok a magánosítási folyamaton keresztül részvénytársaságokká vagy korlátolt felelősségű társaságokká alakultak át, vagy megszüntették azokat csődeljárás és felszámolási eljárás keretében. A korlátolt felelősségű társaságok, mint az új gazdasági alanyok leggyakoribb alapítási formája, kis költségek mellett alakultak meg, a minimális pénzbeli jegyzett tőke pedig az 500 eurós szinten volt. Rögzítették az alapító okirat kötelező tartalmát, ami lehetett határozat, ha a társaságnak egy alapítója volt, illetve szerződés, ha kettő vagy több alapítója volt. Kötelező volt alapszabályzatot alkotni, és az alapítóknak külön szerződést kötni, ami az egymás közötti viszonyaikat szabályozta, a társaságot pedig az igazgató vagy az igazgatótanács irányította, attól függően, hogy az alapítók mely opció mellett döntöttek.

A 2011. évben megalkották az új gazdasági társaságokról szóló törvényt, amely 2012-től hatályos. Ezzel a törvénnyel megtartották a gazdasági társaságok alapvető formáit – korlátolt felelősségű társaságok és részvénytársaságok, mint „tőketársaságok”, illetve társas vállalkozások és betéti társaságok, mint „személyek társasága”. A korlátolt felelősségű társaságok esetében a kötelező pénzbeli jegyzett tőke jelképes összegre (körülbelül 1 euró) csökkent, eltörölték a társasági alapítók közötti szerződéskötés kötelezettségét, mint ahogyan az alapszabályzat meghozatalának kötelezettségét is. Ugyan leegyszerűsödött a társaság irányítása, és szervként csak a taggyűlés és a társaság igazgatója, valamint a társaság felügyelőbizottsága funkcionálhat, azonban csupán akkor, ha az alapítók így döntenek.

⁵ Vállalatokról szóló törvény 84. §, amely mint a vegyes vállalatok típusát a részvénytársaságot említi és a Vállalatokról szóló törvény 104. §, amely mint a vegyes tulajdonban lévő vállalatok típusát a korlátolt felelősségű társaságot említi.

⁶ Vállalatokról szóló törvény 109., 115. §.

⁷ Vállalatokról szóló törvény 138. §.

⁸ Vállalatokról szóló törvény 143. §.

⁹ Vállalatokról szóló törvény. A *JSZK Hivatalos Közlönye*, 29/96, 33/96 – jav., 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001 és 36/2002 szám; A *Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 125/2004 szám.

¹⁰ Gazdasági társaságokról szóló törvény. A *Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 125/04 szám.

¹¹ Közvállalatokról szóló törvény. A *Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 15/2016 szám.

A részvénytársaságoknál nincs többé nyílt és zárt típusú társaságokra való felosztás, ezért leegyszerűsödött az irányításuk.

A gazdasági társaságok bejegyzési eljárása kapcsán 2004-ig a gazdasági bíróságok vették a gazdasági társaságok nyilvántartását, a bejegyzési eljárás során megvizsgálták a bejegyzéshez szükséges formai és tartalmi feltételeket is. Ennek értelmében átnézték az alapító okirat tartalmát és egyes rendelkezéseit, és felhívták az alapítók figyelmét, hogy az esetleges észrevételekkel összhangban pótolják a formai és anyagi jogi hiányosságokat, mielőtt a vállalkozást bejegyzik. Ez a fajta gyakorlat a gazdasági társaságok bejegyzésével kapcsolatosan is folytatódott, egészen addig, míg a gazdasági társaságok bejegyzése nem került át a GNYÜ illetékességébe.

A 2004. évi gazdasági nyilvántartó ügynökségről szóló törvény a GNYÜ-t úgy határozza meg, mint belgrádi székhelyű és a székhelyen kívüli szervezeti egységekkel rendelkező jogi személyt.¹² A GNYÜ törvény révén ez a szervezet megszabott nyilvántartásokat, mint egységes központosított adatbázisokat vezet, köztük a gazdasági alanyok nyilvántartását is.¹³ Ugyanebben az évben meghozták a gazdasági alanyok bejegyzéséről szóló törvényt is, amely részletesen szabályozta a gazdasági alanyok nyilvántartásába való bejegyzésének feltételeit, tárgyát és eljárását, mint ahogyan a gazdasági alanyok nyilvántartásának vezetési módját is.¹⁴ A gazdasági alanyok nyilvántartása 2005. január 4-től működik, amellyel a gazdasági alanyok bírósági eljárás keretében történő bejegyzése közigazgatási szervnél történő bejegyzési eljárásra tért át. A cél az eljárás felgyorsítása és a hatékonyság elérése egységes elektronikus adatrögzítő rendszeren keresztül, amelyben rendelkezésre állnak azok az adatok, amelyek jelentősek a gazdasági alanyok számára, és amelyek elengedhetetlenek a mindennapos jogügyletek és üzleti forgalom során. Mivel a GNYÜ a közszolgáltatókról szóló előírásokkal összhangban működik, és saját feladatait mint törvény által átruházottakat végzi, a bejegyzés folyamatára azóta az általános közigazgatási eljárás szabályait is alkalmazzák.¹⁵

A 2011. évtől végül hatályba lépett a most érvényes Gazdasági nyilvántartási ügynökségnél történő bejegyzési eljárásról szóló törvény (a továbbiakban: Törvény a bejegyzési eljárásról a GNYÜ-be).¹⁶

¹² Gazdasági Nyilvántartó Ügynökségről szóló törvény 1. és 3. §.

¹³ Gazdasági Nyilvántartó Ügynökségről szóló törvény 4. §.

¹⁴ Gazdasági alanyok bejegyzéséről szóló törvény. *A Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 55/2004. és 61/2005. szám.; UROŠEVIĆ, Ruža (2009): Gazdasági alanyok bejegyzése. *Pravo i privreda*, 46. évf. 1–4. sz. 222.

¹⁵ UROŠEVIĆ (2009): *i. m.* 223.

¹⁶ Gazdasági nyilvántartási ügynökségnél történő bejegyzési eljárásról szóló törvény. *A Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 99/2011. és 83/2014 szám.

2.2. A bejegyzési eljárás időszerű pozitív megoldásai

Az a megközelítés, hogy a GNYŰ vezeti a gazdasági alanyok nyilvántartását, összhangban áll az 1. számú európai irányelvvel, amely elrendeli, hogy minden tagállam hozzon létre központi nyilvántartást, gazdasági nyilvántartást vagy gazdasági alanyok nyilvántartását. Itt rögzítik a bejegyzést, a bejegyzés alanyáról szóló adatok, dokumentumok és feljegyzések módosítását és törlését, és itt tesznek közzé dokumentumokat a törvénnyel összhangban.¹⁷ Központosított nyilvántartások olyan egységes intézményben történő vezetése, mint a GNYŰ, kiegyensúlyozott bejegyzési gyakorlatot és egységes feltételeket biztosít az üzleti tevékenység elindításához Szerbia gazdasági életének minden résztvevője számára.

A gazdasági alanyokról szóló adatok nyilvánosak és ingyenesek, elérhetők elektronikus úton a www.apr.gov.rs honlapon, minden érdeklődő személy számára, jogi érdekeltiségének bizonyítási szükségessége nélkül. Az említett honlapon minden érdeklődő elektronikus úton hozzáférhet minden bejegyzett gazdasági alany adatához. Az interneten keresztül betekintés nyerhető a következő adatokba: elnevezés, alaptevékenység, a gazdasági társaság törzsszáma és adóazonosító száma (PIB), a gazdasági társaság alapítóinak adatai, a bejegyzett és befizetett jegyzett tőke és az egyes alapító tagok vagyoni hozzájárulása (pénzbeli és nem pénzbeli), az igazgató és a gazdasági társaság képviselőjére jogosult egyéb személyek adatai, adatok a gazdasági társaság fióktelepeiről, valamint betekintés nyerhető a bejegyző szerv döntéseibe és a rögzített alapító okiratok adataiba, valamint a társaság éves pénzügyi jelentéseinek adataiba is (mérlegek, eredménykimutatások és statisztikai jelentés). Mindez elérhető és megtekinthető online, a törzsszámnak, vagy a gazdasági társaság nevének megfelelő ablakocskába történő egyszerű beírása útján.¹⁸ Ezáltal biztosított a gazdasági társaságról szóló bejegyzési adatok nagyfokú átláthatósága.

Gazdasági nyilvántartásban szerepelnek:

- Társas vállalkozások (partnerségek),¹⁹
- betéti társaságok,²⁰
- korlátolt felelősségű társaságok,²¹
- részvénytársaságok,²²
- bankok,²³
- befektetési alapkezelő társaságok,²⁴
- brókercégek,²⁵

¹⁷ Szabályzat a Gazdasági alanyok nyilvántartásának tartalmáról és a bejegyzéshez szükséges dokumentumokról. *A Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 42/16 szám. (a továbbiakban: Szabályzat.)

¹⁸ Elérhető: <http://pretraga2.apr.gov.rs/ObjedinjenePretrage/Search/Search> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 20.)

¹⁹ A bejegyzéshez szükséges dokumentációt a Szabályzat 8. §-a határozza meg.

²⁰ A bejegyzéshez szükséges dokumentációt a Szabályzat 9. §-a határozza meg.

²¹ A bejegyzéshez szükséges dokumentációt a Szabályzat 10. §-a határozza meg.

²² A bejegyzéshez szükséges dokumentációt a Szabályzat 11. §-a határozza meg.

²³ A bejegyzéshez szükséges dokumentációt a Szabályzat 12. §-a határozza meg.

²⁴ A bejegyzéshez szükséges dokumentációt a Szabályzat 13. §-a határozza meg.

²⁵ A bejegyzéshez szükséges dokumentációt a Szabályzat 14. §-a határozza meg.

- biztosító társaságok,²⁶
- közvállalatok,²⁷
- szövetkezetek és szövetkezeti szövetségek.²⁸

2006. január 1-jétől a gazdasági alanyok nyilvántartásának keretein belül vezetik az egyéni vállalkozók nyilvántartását is. Ezt megelőzően a helyi önkormányzati egységek vezették az egyéni vállalkozókra vonatkozó nyilvántartásokat.²⁹ 2006 februárjától a külföldi jogi személyek képviselőiteinek nyilvántartása is alkotórésze a gazdasági alanyok nyilvántartásának, amely nyilvántartást korábban a Külföldi Gazdasági Kapcsolatokért Felelős Minisztériumban vezették.

Szerbiában a gazdasági társaság bejegyzési eljárása a GNYÜ-be történő bejegyzés iránti kérelem benyújtásával kezdődik. A bejegyzés iránti kérelmet előírt formanyomtatvány kitöltésével kell benyújtani, amely tartalmazza a rögzítendő adatokat. A bejegyzési kérelmet a GNYÜ részére egy példányban, közvetlenül vagy postai úton terjesztik be. Amennyiben az alapítás iránti kérelmet elektronikus úton terjesztik be, a betérjesztő az adatokat a GNYÜ internetes honlapján közzétett előírt bejegyzési formanyomtatványba tölti ki, a mellékelendő okiratokkal együtt. Az egyéni vállalkozók bejegyzése már jelenleg teljes egészében lehetséges elektronikus úton. Azonban, ha gazdasági társaságról van szó, az elektronikus úton betérjesztett kérelem után a bejegyzési kérelem betérjesztője köteles a GNYÜ részére ötnapos határidőn belül kézbesíteni az alapítás iránti eredeti kérelmet, és mellékelni az előírt okiratokat.³⁰ Annak érdekében, hogy ne az eljárás során állapítsák meg, hogy a választott cégnév alatt a nyilvántartásba már jegyezték be gazdasági társaságot, elektronikus úton előre lefoglalható a gazdasági társaság elnevezése.

A gazdasági alanyokat a GNYÜ-be jegyzi be, ahol a bejegyzéssel bejegyzési számot/törzsszámot (statisztikai) és adóazonosító számot (PIB) kapnak (amennyiben az adókötelesek egységes nyilvántartásába történő bejegyzés feltételei teljesültek). Amennyiben nem teljesülnek az adóazonosító szám meghatározásának és kiosztásának feltételei, a gazdasági alanyt bejegyzik, és egyben értesítik, hogy az adóazonosító szám kiosztásáért forduljon az Adóhivatalhoz.

A GNYÜ, az egységes bejegyzési kérelemmel megadott felhatalmazása alapján, az illetékes Köztársasági Nyugdij – és Rokkantbiztosítási Alap (KNyRA) részére kézbesíti azon

²⁶ A bejegyzéshez szükséges dokumentációt a Szabályzat 15. §-a határozza meg.

²⁷ A bejegyzéshez szükséges dokumentációt a Szabályzat 16. § határozza meg.

²⁸ A bejegyzéshez szükséges dokumentációt a Szabályzat 17. § határozza meg.

²⁹ A szükséges dokumentációval kapcsolatban megnézni a Szabályzat 21–23. § rendelkezéseit.

³⁰ Ezáltal, ha a gazdasági társaság alapítási kérelmét papír alapon terjesztik be, a kérelem betérjesztésének napja alatt azt a napot értjük, amikor a kérelmet a GNYÜ-ben átvették, míg ha a kérelmet elektronikus úton terjesztik be, az átvétel dátuma nem az a nap, amikor az elektronikus kérelmet betérjesztették, hanem az a dátum, amikor az eredeti dokumentációt átadják. Másrésről, ha az eredeti dokumentációt nem adják át az ötnapos határidőn belül, úgy fogják kezelni, mintha a kérelmet be sem terjesztették volna, tekintet nélkül arra, hogy ezt elektronikus úton megtették. UROŠEVIĆ (2009): *i. m.* 224., 225.

alapító biztosítási kérelmét, aki a kérelemben feltünteti, hogy nem létesít munkaviszonyt a gazdasági alanynál, valamint bejelenti a tevékenység folytatásának megkezdését.

A jogi személyek és más alanyok alapításához, valamint az adóalanyok egységes nyilvántartásába történő bejegyzéséhez megfelelően kitöltött egységes kérelemet kell benyújtani és mellékelni kell a következő iratokat is:

- Igazolás az alapító személyazonosságáról (természetes személy igazolványának vagy útlevélének fénymásolata és/vagy kivonat abból a nyilvántartásból, amelybe a jogi személyt bejegyezték).
- A Társaság alapító okirata (határozat vagy szerződés), az alapítók hitelesített aláírásával.
- Banki igazolás a pénzbeli hozzájárulás ideiglenes számlára történő befizetéséről. A jegyzett tőke befizetése alkalmával a gazdasági társaság jövőbeli alapítóinak igazolást kell kérni a banktól, amelyben a jegyzett tőke euróban van kimutatva, valamint annak a befizetés napján megfelelő dinár ellenértékéről. Úgyszintén, amennyiben nem pénzbeli hozzájárulást jegyeznek be és szolgáltatnak, az alapítóknak az alapító okiratokban ki kell mutatni a nem vagyoni hozzájárulás értékét euróban, valamint annak a bejegyzés, illetve a gazdasági társaság részére rendelkezésére bocsátás napján megfelelő dinár ellenértékét.
- Határozat a társaság képviselőjének kinevezéséről, amennyiben az alapító okiratban nincs meghatározva.
- Igazolás bejegyzési illeték fizetéséről.³¹

Gazdasági társaság bejegyzésének költsége Szerbiában átlagosan 50 eurót tesz ki, a korlátozott felelősségű társaságok jegyzett tőkéjének összege 100 dinárra csökkent (valamennyivel kevesebb mint 1 euró). A gazdasági társaságok alapító okiratainak modelljei, valamint azok a nyomtatványok, amelyeket a bejegyzéshez, adatváltozáshoz, vagy a gazdasági alany törléséhez, vagy a rá vonatkozó adat törléséhez szükséges kitölteni, elérhetők a GNYŰ honlapján.³²

A GNYŰ megalapításával a gazdasági alanyok bejegyzésének területén jelentős reformot hajtottak végre Szerbiában, mint ahogyan a törvényhozás európai szabványok szerinti egybehangolásában is. Az 1. számú európai irányelv utasítását is tiszteletben tartották, miszerint minden tagállam alapítson központi nyilvántartást, gazdasági nyilvántartást vagy gazdasági alanyok nyilvántartását,³³ mint ahogyan az EU ajánlásait is, amely szerint a gazdasági alanyok bejegyzése váljék közigazgatási funkcióvá, ne pedig a magánszektor feletti jogi ellenőrzés módozatává, különösen ne az üzleti tevékenység megkezdése előtt.

³¹ *Companies – Instructions*. Elérhető: www.apr.gov.rs/eng/Registers/Companies/Instructions.aspx (Letöltés dátuma: 2018. 01. 20.)

³² *How to obtain the forms*. Elérhető: www.apr.gov.rs/eng/Registers/Companies/Forms.aspx (Letöltés dátuma: 2018. 01. 20.)

³³ *Founding the Business Registers Agency*. Elérhető: www.apr.gov.rs/eng/AboutAgency/FoundingtheBusinessRegistersAgency.aspx (Letöltés dátuma: 2018. 01. 20.)

3. AZ ALAPÍTÓ OKIRATOK ALAKSZERŰSÉGE ÉS A GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK NYILVÁNTARTÁSBA VALÓ BEJEGYZÉSÉNEK HATÁSA

Szerbiában a gazdasági alanyok nyilvántartásba való bejegyzésének eljárása a közigazgatási jog alapelvei mentén működik, ezért a nyilvántartásba történő bejegyzés közigazgatási jogi kérdéseket vet fel.³⁴

A gazdasági társaság nyilvántartásba való bejegyzésének egyik feltétele az alapítók azon kötelezettsége is, hogy saját aláírásukkal hitelesítsék az alapító okiratot (a gazdasági társaság alapító határozatát vagy annak alapító szerződését). Az aláírás vagy a kézirat hitelesítése a hivatalos mivoltuk igazolása, amellyel azonban az okirat tartalmának valódisága nem nyer megerősítést.³⁵ A társaság alapításáról szóló határozat vagy a társaság alapító szerződése magánokiratoknak minősülnek. Ezen magánokirat közjegyzői hitelesítés által válik hiteles bizonyítékká, miszerint a társaság alapítói saját kezűleg írták alá a társaság alapító szerződését, illetőleg a társaság alapítója saját kezűleg írta alá a társaság alapításáról szóló határozatot. A magánokiraton szereplő aláírás hitelesítésekor a közjegyzővel meg kell ismertetni az okirat tartalmát, de csak addig a mértékig, amely szükséges a hitelesítéssel kapcsolatos mezők kitöltéséhez az iktató irataiban.³⁶ Tehát az alapító okirat tartalmát az alapítók határozzák meg, valamint a minimális kötelező tartalmat megköveteli a gazdasági társaságokról szóló törvény. A korlátolt felelősségű társaság példáját alapul véve, az alapító okirat a következőket tartalmazza:

- a teljes név és a tartózkodási hely, illetőleg a cégnév és a társaság alapítóinak székhelye;
- a cégnév és a társaság székhelye;
- a társaság főbb tevékenységi köre;
- a társaság jegyzett tőkéjének teljes összege;
- a pénzbeli hozzájárulás összege, illetőleg a társaság minden alapítója nem pénzbeli hozzájárulásának leírása és annak a pénzbeli értéke;
- a befizetés ideje, illetőleg a nem pénzbeli hozzájárulás rendelkezésre bocsátásának ideje;
- a társaság minden alapítójának részesedése a teljes jegyzett tőkében, százalékos arányban kifejezve;
- a társaság szerveinek és azok hatásköreinek meghatározása. Amennyiben az alapító okirat nem tartalmaz a társaság szerveinek hatásköreiről szóló rendelkezéseket, a társaság szervei a törvény által előre látott hatáskörökkel rendelkeznek.³⁷

³⁴ MARKOVIĆ, Mirjana (2008): Gazdasági társaságok nyilvántartásának pozitív publicitása. *Pravo i privreda*, 45. évf. 5–8. sz. 358.

³⁵ BABIĆ, Ilija (2014): Közjegyző és közjegyzői dokumentumok – gazdasági társaságok szerveinek jegyzőkönyvei és alapító okirataik hitelesítése. *Pravo i privreda*, 52. évf. 4–6. sz. 87.

³⁶ BABIĆ (2014): *i. m.* 87.; Megnézni a közjegyzésről szóló törvényt is, 92. § (1)–(4). bekezdések. *A Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 31/2011, 85/2012, 19/2013, 55/2014, 93/2014, 121/2014, 6/2015, 106/2015 szám.

³⁷ A gazdasági társaságokról szóló törvény 141. §-ának rendelkezése.

A gazdasági alanyok nyilvántartásába történő bejegyzésének meghatározott polgári jogi hatása is van, mint amilyen a bejegyzés jogot keletkeztető és megállapító hatása,³⁸ vagy a materiális publicitás.³⁹ Mindeközben, a pozitív publicitás egy meghatározott tény bejegyzésének harmadik személyekkel szembeni jogi következményeit jelöli meg, ezért pontos tények esetében befolyással van a harmadik személyek jóhiszeműségére a bejegyzett tény létezésének vonatkozásában.⁴⁰ Harmadik személyek nem hivatkozhatnak arra, hogy nem ismerik a nyilvántartásba bejegyzett és közzétett tényeket. Másrészt, a közzétett valótlan tény valódinak számít, és harmadik jóhiszemű személlyel szemben nem emelhető a nyilvántartás állapotának valótlanlansága miatti kifogás.⁴¹ Ez mindazonáltal csak jogot biztosít a harmadik személy részére, hogy ilyen tényre hivatkozzon, ha ez az ő érdekében áll.⁴² Párhuzamba állítva feltételezhető, hogy a harmadik személyeknek tudomásuk kell, hogy legyen a pontosan bejegyzett és közzétett adatokról is.⁴³ Ezáltal a harmadik személy rosszhiszeműségének a feltételei: hogy fennáll a jogi tény, amely bejegyzése kötelező, hogy valódi, hogy bejegyzett és közzétett, hogy betartották a határidőt, amelyben a feltételezés hatása fellép, és ez azonnal a tény közzététele után van, és hogy harmadik személy alatt minden olyan személy értendő, aki nem a bejegyzés alanya.⁴⁴

4. A BEJEGYZÉSI ELJÁRÁS HATÉKONYSÁGÁNAK MINŐSÍTÉSI ELEMEI ÉS A DOING BUSINESS ÉRTÉKELÉSE

Ha azokról a tevékenységekről esik szó, amelyek a Gazdasági Nyilvántartó Ügynökség (GNYÜ) gazdasági társaságok nyilvántartásába való bejegyzésére irányuló kérelem betervezését előzik meg, akkor azok a következőkben foglalhatók össze:

- Az alapító okirat előkészítése a gazdasági társaság alapítói részéről, amelyet ők önállóan is végezhetnek a GNYÜ honlapján rendelkezésre álló formanyomtatványok kitöltésével, vagy az általuk igénybe vett jogi szaktanácsadó segítségével. A gazdasági társaság elnevezésének esetleges lefoglalása a GNYÜ-nél az alapítók számára biztonságot adhat, hogy kérelmüket ne utasítsák el a nyilvántartó részéről, mivel ugyanazon elnevezés alatt már létezik bejegyzett gazdasági társaság,

³⁸ MARKOVIĆ (2008): *i. m.* 87. A konstitutív hatás azokhoz a tényekhez viszonyítva, amelyek bejegyzéssel jönnek létre, míg a deklaratív azokhoz a tényekhez viszonyítva, amelyek létezését csak közzéteszik.

³⁹ MARKOVIĆ (2008): *i. m.* 359. Azzal jelölik a nyilvántartási állapot jogi hatását harmadik személyekhez viszonyítva, jogi következményeket idézve elő harmadik személyek felé, minthogy minden érdekelt személy jogában áll a nyilvántartásba való betekintés, jogi érdek bizonyítása nélkül.

⁴⁰ MARKOVIĆ (2008): *i. m.* 360.

⁴¹ MARKOVIĆ (2008): *i. m.* 369.

⁴² MARKOVIĆ (2008): *i. m.* 370.

⁴³ MARKOVIĆ (2008): *i. m.* 372.

⁴⁴ MARKOVIĆ (2008): *i. m.* 373., 374.

- az alapítók aláírásainak hitelesítése az alapító okiraton közjegyző által, mert az alapító okiratot a kérelemhez kötelező jelleggel mellékelni kell, mégpedig hitelesített, közjegyzői alakban,
- folyószámla nyitása a befizetések és az alapítók törzsbetéteinek pénzbeni befizetése céljából,
- az illetékek befizetése a gazdasági társaság alapítása érdekében.

Mindezen tevékenységeket egy munkanapon belül meg lehet valósítani egyszerűbb esetekben, amikor az alapítók közötti viszony adott, hosszúra nyúlt tárgyalások nélkül. A formanyomtatványok kitöltése a kérelem beterjesztése érdekében szintén egyszerű, azok elérhetők a GNYŰ honlapján, és ha megvannak a szükséges adatok és az alapító okiratok, végrehajtható szoros határidőn belül, azaz egy munkanapon belül.

A gazdasági társaság alapítására irányuló kérelem rendezett dokumentációval történt beterjesztését követően a GNYŰ határozatára a kérelem beterjesztése után legfeljebb 5 munkanapot kell várni, de leggyakrabban már a kérelem átadását követő 3. vagy 4. munkanapon megkapják. A határozat magában foglalja a törzsszámot és az adóazonosító számot (PIB), valamint az egészségügyi biztosítás biztosítottjának számát, az alapján terjesztik be az újonnan alapított gazdasági társaság bejelentését a helyi adóhivatal részére, illetőleg a Köztársasági Nyugdíj- és Rokkantbiztosítási Alap (KNyRA) foglalkoztatottakat érintő részlegének részére. Amikor az egyéni vállalkozói tevékenység elindításának kérelmét elektronikus úton terjesztik be, a határozatot a kérelem beterjesztésének pillanatától számított 24 órán belül megkapják.

Az újonnan alapított gazdasági társaság számlájára, annak alapítói a szerződés megkötésének pillanatától tevékenységeket foganatosíthatnak, tehát annak bejegyzése előtt is, de a GNYŰ-be való bejegyzés pillanatáig saját eszközeikkel felelnek az azokból a tevékenységekből fakadó következményekért, amelyeket a megalakuló gazdasági társaság nevében és számlájára foganatosítottak.

A 2004. évi reformot megelőző időszakban a bíróságokon történt bejegyzés átlagosan 51 napig tartott, míg az üzlet beindításához elengedhetetlen volt 5 ezer dollár jegyzett tőke. 10 különböző eljárás volt szükséges lefolytatni, és a vállalkozás bejegyzésének költségei összesen 202 dollárt tettek ki. A gyakorlat azt mutatta, hogy Szerbiában a korábbi bejegyzési rendszer nem volt naprakész, hiányos, átláthatatlan és tagolt volt. A gazdasági alanyok bejegyzését 17 kereskedelmi bíróság végezte el, míg az egyéni vállalkozókat 165 községben jegyezték be. A kereskedelmi bíróság vagy az önkormányzat mellett a gazdasági alanyoknak a különféle engedélyekért a Köztársasági Statisztikai Hivatalhoz is kellett fordulniuk, amely a törzsszámot adta ki, a Köztársasági Költségvetési Bevételek Hivatalához az adóazonosító számért (PIB), a Köztársasági Vámhivatalhoz a vámszámért – amennyiben kivittellel foglalkoznak –, és a Nemzeti Bankhoz, a Bonitási Központoz és az Adóhivatalhoz is. Mindez rengeteg fáradozást és költséget igényelt azoktól, akik saját vállalkozást kívántak elindítani. Mindegyik intézmény saját adatbázist vezetett, ami megnehezítette és megnövelte az adminisztrációs folyamatokat a gazdasági alanyok üzleti tevékenysége közben, és csökkentette az állami adminisztráció munkájának hatékonyságát. Az intézmények

ezen tagoltsága egymással össze nem hangolt adatbázisokhoz, és nem egységes gyakorlathoz is vezetett, amely egyik kereskedelmi bíróságtól a másikig és önkormányzattól önkormányzatiig különbözött. Az előregedett rendszer egyszerűen nem volt alkalmas teljes körű betekintést nyújtani a gazdasági alanyok üzleti tevékenységébe Szerbiában.

Manapság a gazdasági társaság alapításának bejegyzési határideje a GNYÜ-nél 5 nap. Ha az egyéni vállalkozói tevékenység elindításának kérelmét elektronikus úton terjesztik be, 2018. január 1-jétől annak elbírálási határideje a kérelem beterjesztésétől számított 24 óra.⁴⁵ Az eljárások száma szintén drasztikus módon csökkent. Az alapítás költségei, mint ahogyan a szükséges jegyzett tőke is minimálisak. A Nyilvántartó a kérelmet határozattal vagy záradékkal bírálja el: amennyiben a bejegyzés feltételei teljesülnek, határozattal fogadja el a bejegyzési kérelemben lévő igénylést; abban az esetben, ha hiányosságokat állapít meg a kérelemben vagy a mellékelt dokumentációban, a Nyilvántartó záradékkal utasítja vissza a kérelmet, és meghagyja a kérelem beterjesztője számára, hogy a megadott határidőn belül pótolja a hiányosságokat.⁴⁶ A záradék ellen fellebbezést lehet benyújtani a gazdasági ügyekkel megbízott miniszternél, aki azonban csak arra van felhatalmazva, hogy értékelje, voltak-e olyan indokok, amelyekre a Nyilvántartó a záradék indoklásában hivatkozott.⁴⁷ Ennek értelmében a miniszter a döntés ellen benyújtott fellebbezést elutasíthatja, megsemmisítheti a megdöntött záradékot, és elfogadhatja a kérelemben lévő igényt, vagy elutasíthatja a fellebbezést, ha az megalapozatlan.⁴⁸ A Nyilvántartó végső döntése ellen közigazgatási pert lehet indítani.

Amennyiben az ötnapos határidőn belül a Nyilvántartó a bejegyzési kérelmet nem bírálja el, a bejegyzési kérelemben lévő igénylés elfogadottnak tekintendő, és a kért bejegyzés nyilvántartásba kerül.⁴⁹

4.1. A Doing Business ranglista és visszatekintés Szerbia 2017. évi eredményeire

A Doing Business ranglistán lévő helyet az állam az üzleti tevékenység elindításának függvényében valósítja meg, a következő elemek értékelése alapján: a követelt minimális befizetett jegyzett tőke, az eljárások száma az alapítás során, a bejegyzési eljárás időtartama, és a korlátolt felelősségű kis- és középtársaságok üzleti tevékenységének megkezdéséhez

⁴⁵ *Od 1. januara elektronska registracija preduzetnika u APR-u.* Elérhető: <http://rs.n1info.com/a352707/Biznis/Od-1.-januara-elektronska-registracija-preduzetnika-u-APR-u.html> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 20.)

⁴⁶ A gyakorlatban a bejegyzési kérelem elutasításának leggyakoribb esetei annak következtében állnak elő, hogy a kérelmet meg nem hatalmazott személy terjesztette be, vagy a kérelem mellé nincsen mellékelve a törvény által előírt összes dokumentáció, illetve hogy a bejegyzési kérelem mellé nincsen benyújtva a konszenzus, amelyet a törvény előír, mint a kért bejegyzés feltételét.; UROŠEVIĆ, Ruža (2010): Bejegyzési kérelem elutasítása. *Pravo i privreda*, 47. évf. 7–9. sz. 95.

⁴⁷ UROŠEVIĆ (2010): *i. m.* 102.; Azért, mert a másodfokú szervnek nincsen törvény általi felhatalmazása, hogy a fellebbezés visszautasításáról önállóan döntsön a kérelem elvetéséről, valamely más indokokkal alátámasztva, azokon kívül, amelyeket a Nyilvántartó megemlített.; Uo.

⁴⁸ Uo.

⁴⁹ UROŠEVIĆ (2009): *i. m.* 227.

szükséges költsége, amellyel a gazdaság legnagyobb városában formálisan folytathatnak üzleti tevékenységet.

A Világbank annak érdekében, hogy 190 országban összehasonlíthassa az eredményeket, a Doing Business-hez szükséges mutatók értékelése során olyan szabványos vállalkozásokat vizsgál, amelyek 100%-ban hazai tulajdonban vannak, amelyek start-up tőkéje egyenlő a lakosság egy főre jutó jövedelmének tízszeresével, amelyek az üzleti tevékenység indulásától számított egy hónapos határidőn belül 10–50 személyt foglalkoztatnak, akik mindannyian hazai állampolgárok. Párhuzamosan két típusú hazai korlátolt felelősségű társaságot elemeznek, olyanokat, amelyek 5 férjezett nő tulajdonában vannak, és olyanokat, amelyek 5 nős férfi tulajdonában vannak.⁵⁰

A Doing Business mindazon eljárásokat figyelembe veszi, amelyeket valamely országban hivatalosan megkövetelnek az ipari vagy a kereskedelmi vállalkozás elindításához, beleértve az eljárások lebonyolításához szükséges időt és költségeket, valamint a teljesítendő minimális jegyzett tőkét. Az eljárások magukban foglalják az igényelt kérelmezési, igazolási vagy a gazdasági társaság bejegyzési eljárása lezárásához szükséges összes nélkülözhetetlen engedély beszerzését, valamint a foglalkoztatottak bejelentését az illetékes hatóságoknál.

Az eljárások jegyzékét a jogszabályok, a rendeletek és az üzleti tevékenység elindításáról nyilvánosan elérhető információk kielemezése után definiálják, amelyeket ügyvédek és közjegyzők igazolnak, valamint az ezzel foglalkozó kormánytisztviselők. Ha a helyi szakértők információi eltérnek, a kutatás addig folytatódik, amíg azok egymással összhangba nem kerülnek.⁵¹

A megfigyelések alapján a bejegyzés feltételeinek jobbá tételében kimagaslik az egyablakos ügyintézés, a mindössze egy illeték kifizetése a teljes bejegyzésért, a társaság méretétől függetlenül, a szabványos formanyomtatványok, az online szolgáltatások használata a kezdő vállalkozók esetében, és a gyors bejegyzés megkönnyítése.⁵²

Már egyre több az ajánlás arra vonatkozóan, hogy a társaságok bejegyzési eljárásából kiiktassák a közjegyzőket. Sok ország az alapító tőkét is a minimumra csökkenti a lakosság egy főre jutó saját nemzeti termékéhez képest (egy főre jutó jövedelem).⁵³

Az intézkedések második csoportja a bejegyzési eljárások egyszerűsítésével kapcsolatos. Az üzleti tevékenység elindítása során az egyablakos ügyintézés időt és pénzt takarít meg, az ügyintézési követelményeket pedig átláthatóbbá és könnyebben hozzáférhetővé teheti. Noha a gazdasági társaságok bejegyzésére szánták, sok integrált feladatot

⁵⁰ *Starting a Business*. The World Bank, Doing Business. Elérhető: www.doingbusiness.org/data/exploretopics/starting-a-business (Letöltés dátuma: 2018. 01. 18.)

⁵¹ *Starting a Business – What Measured*. The World Bank, Doing Business. Elérhető: www.doingbusiness.org/data/exploretopics/starting-a-business/what-measured (Letöltés dátuma: 2018. 01. 20.)

⁵² Új-Zéland csak egyre csökkentette a kapcsolatok számát, amelyekkel a vállalkozása regisztráláskor kommunikál a vállalkozó. Tehát nem úgy, hogy megszüntette a szükséges szabályozást, hanem az összes érintett ügynőkséget egyetlen online felületen keresztül kapcsolta össze.

⁵³ *Starting a Business – Good Practices*. The World Bank, Doing Business. Elérhető: www.doingbusiness.org/data/exploretopics/starting-a-business/good-practices (Letöltés dátuma: 2018. 01. 20.)

is elvégez, felölelve a bejegyzés utáni formalitásokat az adóügyi szervekkel vagy a helyi önkormányzatokkal. Némely egyablakos ügyintézés virtuális, mások fizikaiak, egy vagy több tolóablakkal, ennek révén nemcsak a gazdasági társaságok regiszterénél vizsik véghez a bejegyzést, hanem egyidejűleg az adóhatóságoknál is, amire Szerbiában is példa, hogy a GNYŰ a központi adatbázist testesíti meg, amely összeköttetésben áll más állami szervekkel és ügynökségekkel (statisztika, adóügy, egészségügy, nyugdíjbiztosítás). Mindez jelentősen lerövidíti a bejegyzés időtartamát minden olyan szervnél, amelynél szükséges, hogy az új vállalkozást bejegyezzék azelőtt, mielőtt üzleti tevékenységét elindítja.⁵⁴

Az elektronikus bejegyzés bevezetése sem kevésbé jelentőségteljes. Szerbiában azt már a GNYŰ, mint bejegyzési szerv felállításának során előre látták, de a gazdasági társaságok bejegyzésénél még mindig szükséges az eredeti dokumentumokat utólagosan benyújtani. 2018 elejétől az egyéni vállalkozók bejegyeztethetik magukat elektronikus úton, online, a bejegyzési kérelem és a kérelem betérjesztője (vállalkozó) által elektronikus aláírással ellátott dokumentumok benyújtásával. Némely ország tapasztalata azt mutatja, hogy a gazdasági társaságok elektronikus úton történő bejegyzése szintén kivitelezhető. Eképpen indította útjára Új-Zéland az első online bejegyzési rendszert még 1996-ban; ennek használata ott a 2008-as évtől kötelező. Kanadában a bejegyzési folyamat a 2006-os évtől teljes egészében papírmentes. A 2013–2014-ben bevezetett elektronikus bejegyzés után, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság az elektronikus bejegyzést, meghatalmazott megbízottn keresztül kötelezővé tette, amivel a dokumentumok közjegyzőnél végzett hitelesítésének szükségességét teljes mértékben kiiktatták.⁵⁵ A híradásokat szem előtt tartva, Szerbiában is hamarosan várható lesz a gazdasági társaságok online bejegyzése.⁵⁶

Mégis, pillanatnyilag Szerbiában olyan modellt hoztak létre, amely szerint a 2018-as évtől, a klasszikus bejegyzés mellett, amely a gazdasági társaságok alapítására jellemzően formanyomtatványok és eredeti dokumentáció betérjesztése útján történik, elektronikus úton is bejegyeztethető az egyéni vállalkozói tevékenység, elektronikus aláírásokkal ellátott dokumentumok és formanyomtatványok benyújtásával. Az ilyen elektronikus kérelem illetve is alacsonyabb, mint a papíralapú kérelem illetve. Ez Szerbiának az üzleti tevékenység elindítását minősítő Doing Business ranglistán elfoglalt helyére pozitív hatással lesz. Úgy vélik, hogy az elektronikus bejegyzés nemcsak hogy fokozza a biztonságot és megakadályozza a lehetséges adatvesztéseket, hanem elősegíti az átláthatóságot és az információcserét is, és megkönnyíti az új online szolgáltatások bevezetését a későbbiekben.⁵⁷

Amikor a Szerbiában működő gazdasági társaságok bejegyzése eredményeinek értékeléséről esik szó, szem előtt tartva a 2017. évi jelentős előrelépést a Doing Business ranglista

⁵⁴ *Good Practices. The World Bank, Doing Business.* Elérhető: www.doingbusiness.org/data/exploretopics/starting-a-business/good-practices. (Letöltés dátuma: 2018. 01. 20.)

⁵⁵ Uo.

⁵⁶ Folyamatban van a gazdasági társaságokról szóló törvény elfogadása és megfelelő egyéb előírások módosítási eljárása, hogy lehetővé tegyék az elektronikus úton történő bejegyzést elektronikus aláírás használatával, amely helyettesíteni fogja a papíralapú dokumentumok iránti igényt.

⁵⁷ *Good Practices. The World Bank, Doing Business.* Elérhető: www.doingbusiness.org/data/exploretopics/starting-a-business/good-practices (Letöltés dátuma: 2018. 01. 18.)

32. helyének elérésével az üzleti tevékenység elindításának kategóriájában, elmondható, hogy a gazdasági társaságok egyablakos ügyintézés keretében megvalósuló bejegyzésének koncepciója, a GNYŰ egységes adatbázisában, az elektronikus úton történő bejegyzés fokozatos bevezetése mellett, Szerbia jobb helyezéséhez járult hozzá. Az előrelépés a megelőző 2016-os évhez képest az aláírások hitelesítési díjának csökkentésével és a regiszter hatékonyságának növekedésével indokolható, továbbá a vállalkozás bejegyzéséhez szükséges idő lerövidítésével.⁵⁸ A gazdasági társaságok bejegyzésének bizonyos elemei, mint amilyen a gazdasági társaság nevének lefoglalása vagy a gazdasági társaság pénzügyi jelentéseinek nyilvántartásba vétele, Szerbiában már elektronikus úton történnek.

Ha azokat a mutatókat elemezzük, amelyek a 2017. évi *értékelésre* voltak befolyással, akkor először azt kell figyelembe venni, hogy Szerbiában a bejegyzéshez szükséges eljárások száma mindössze 5-re csökkent (összehasonlítva Magyarországgal és Romániával, ahol 6, továbbá 7 Bulgáriában és 8 Horvátországban). Előnynek tekinthető az is, hogy a minimális tőke kötelező *pénzbeli* befizetése a 0-ás koefficiensen áll, mert a minimális pénzbeli jegyzett tőke, amelyet a bejegyzés alkalmával fizetnek ki, mindössze 100 RSD – 1 EUR alatti (Magyarországon a koefficiens 43,8, Horvátországban 12,5). Szerbiában az alapítás költségei is (2,3-as koefficiens) alacsonyabbak, mint Magyarországon (5,4-es koefficiens) és Horvátországban (7,2-es koefficiens), de magasabbak, mint Bulgáriában (1,2-es koefficiens) és Romániában (0,4-es koefficiens). A bejegyzés végső időtartama 5,5 nap, rövidebb, mint a környező országokban (Magyarországon és Horvátországban 7, Romániában 12, Bulgáriában pedig 23 nap). Szerbiában relatíve magas az úgynevezett „distance to frontier” is, amely 92,5-öt tesz ki, és a legmagasabb az összes öt környező ország közül, mert mindössze 7,5%-kal van a határ vonal alatt, amelyet a legjobb gazdaságok teljesítményét jegyző adatok alapján állítottak fel (Romániában 89,67, Magyarországon 87,6, Horvátországban 86,39, Bulgáriában viszont a legalacsonyabb – 85,37). Erről lásd az összehasonlító táblázatot (1. táblázat).⁵⁹

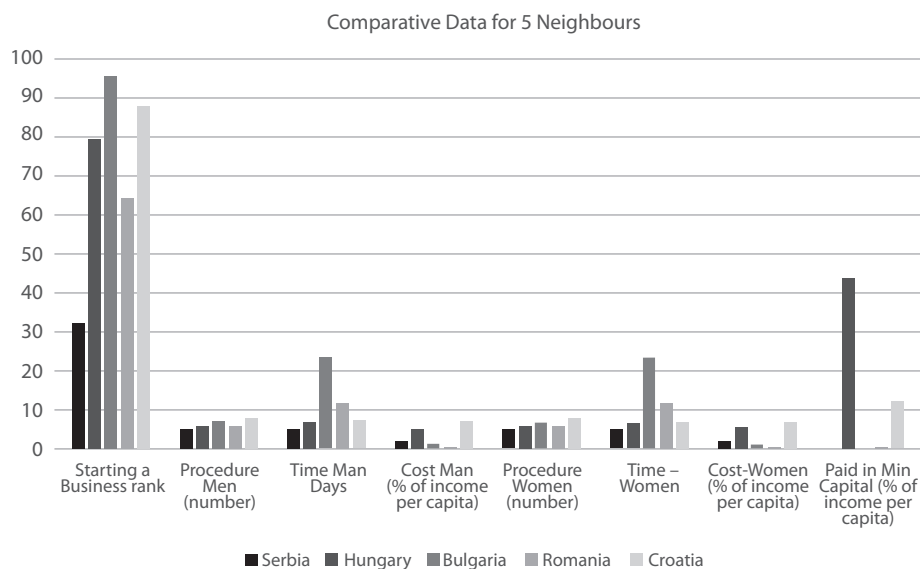
⁵⁸ A World Bank Group Flagship Report, *Doing Business 2018*. Elérhető: www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf (Letöltés dátuma: 2018. 01. 18.) 145.

⁵⁹ A World Bank Group Flagship Report, *Doing Business 2018*. Elérhető: www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf (Letöltés dátuma: 2018. 01. 18.) 190.

1. táblázat • A régió öt országa eredményeinek összehasonlító áttekintése az üzleti tevékenység elindításáról a 2017-es évre (Forrás: A World Bank Group Flagship Report, Doing Business 2018., 150, 156, 166, 188, 190.)

Doing Business Lista 2017 Üzlet Elindítása	Üzlet elindítás DTF	Üzlet elindítás helye	Eljárások száma	Eljárás napok (férfi)	Költségek – férfi – % egy főre jutó jövedelem	Nő – Eljárás száma	Eljárás napok (nők)	Költségek – nők – % egy főre jutó jövedelem	Minimális befizet. tőke – % egy főre jutó jövedelem
Szerbia	92,57	32	5	5,5	2,3	5	5,5	2,3	0
Magyarország	87,6	79	6	7	5,4	6	7	5,4	43,8
Bulgária	85,37	95	7	23	1,2	7	23	1,2	0
Románia	89,67	64	6	12	0,4	6	12	0,4	0,5
Horvátország	86,39	87	8	7	7,2	8	7	7,2	12,5

A fentiek diagramos ábrázolását lásd alább (1. ábra):

1. ábra • Az üzleti tevékenység hatékony elindításának tényezői a régió öt országában (Forrás: A World Bank Group Flagship Report, Doing Business 2018., 150, 156, 166, 188, 190.)

Mindez oda vezetett, hogy a 2017-es évben a Világbank a Doing Business-hez kapcsolódóan, az üzleti tevékenység elindítását összevetve az egyes országokban, Szerbiát a 32. helyre sorolják be a világon, ami jelentős előrelépés a korábbi időszakhoz képest.⁶⁰

5. KONKLÚZIÓ

Levonható a következtetés, hogy Szerbiában a GNYŰ gazdasági társaságok bejegyzésével összefüggő munkája folyamatos előrehaladást mutat, amely látszik Szerbia egyre jobb helyezését a Világbank Doing Business ranglistáján, amiről elmondható, hogy a legkedvezőbb a régióban. Ez nem azt jelenti, hogy meg kell elégednünk ezekkel az eredményekkel, mert van még lehetőség arra, hogy a gyakorlatban többet használják az elektronikus bejegyzést, valamint, hogy megvizsgálják annak a lehetőségét, hogy az alapító aláírásának közjegyzőnél történő hitelesítését eltöröljék, amikor egyébként az elektronikus kérelem és a hozzá tartozó dokumentumok, de még az alapító szerződés is ellátható elektronikus aláírással. Szintén hasznos a gazdasági társaságok alapítói részére a jogi segítségnyújtás erősítése, hogy gyorsabban és felesleges idővesztés nélkül jegyezzék be saját gazdasági társaságukat, ami Szerbia egész gazdasága számára a versenyképesség erősödését jelentené.

⁶⁰ Eleinte Szerbia lényegesen alacsonyabb helyeket foglalt el: Így például a 2009-es évben a 108. helyet, 2010-ben pedig a 73. helyet a listán, amikor is 7 eljárást volt szükséges lefolytatni a gazdasági társaság bejegyzéséhez.; *Doing Business 2010 Serbia*. 5. Elérhető: <http://documents.worldbank.org/curated/en/550441468305114010/pdf/505910WP0DB02010Box342003B01PUBLIC1.pdf> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 23.); Ez a hely a korábban említett 2004-es évben jelentősen alacsonyabb volt, amikor 10 eljárást volt szükséges lefolytatni, és 44 nap kellett a gazdasági társaság bejegyzéséhez, míg a bejegyzés költsége átlagosan 202 USD-t tett ki.; *Doing Business in 2004*. 120. Elérhető: www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB04-FullReport.pdf. (Letöltés dátuma: 2018. 01. 23.)

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. BABIĆ, Ilija (2014): Közjegyző és közjegyzői dokumentumok – gazdasági társaságok szerveinek jegyzőkönyvei és alapító okirataik hitelesítése. *Pravo i privreda*, 52. évf. 4–6. sz. 74–88.
2. MARKOVIĆ, Mirjana (2008): Gazdasági társaságok nyilvántartásának pozitív publicitása. *Pravo i privreda*, 45. évf. 5–8. sz. 357–380.
3. UROŠEVIĆ, Ruža (2009): Gazdasági alanyok bejegyzése. *Pravo i privreda*, 46. évf. 1–4. sz. 222–231.
4. UROŠEVIĆ, Ruža (2010): Bejegyzési kérelem elutasítása. *Pravo i privreda*, 47. évf. 7–9. sz. 94–104.

Jelentések

1. *A World Bank Group Flagship Report, Doing Business 2018*. Elérhető: www.doing-business.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf (Letöltés dátuma: 2018. 01. 18.)
2. *Doing Business 2010 Serbia*. Elérhető: <http://documents.worldbank.org/curated/en/550441468305114010/pdf/505910WP0DB02010Box342003B01PUBLIC1.pdf> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 23.)
3. *Doing Business in 2004*. Elérhető: www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB04-FullReport.pdf. (Letöltés dátuma: 2018. 01. 23.)

Egyéb források:

1. *Starting a Business*. The World Bank, Doing Business. Elérhető: www.doingbusiness.org/data/exploretopics/starting-a-business (Letöltés dátuma: 2018. 01. 18.)
2. *Starting a Business – Good Practices*. The World Bank, Doing Business. Elérhető: www.doingbusiness.org/data/exploretopics/starting-a-business/good-practices (Letöltés dátuma: 2018. 01. 20.)
3. *Starting a Business – What Measured*. The World Bank, Doing Business. Elérhető: www.doingbusiness.org/data/exploretopics/starting-a-business/what-measured (Letöltés dátuma: 2018. 01. 20.)

Jogi források

1. *A JSZK Hivatalos Közlönye*, 24/94. szám.
2. *A Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 125/2004. szám.
3. Gazdasági alanyok bejegyzéséről szóló törvény. *A Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 55/2004. és 61/2005. szám.
4. Gazdasági nyilvántartási ügynökségnél történő bejegyzési eljárásról szóló törvény. *A Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 99/2011. és 83/2014. szám.
5. Gazdasági Nyilvántartó Ügynökségről szóló törvény. *A Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 55/2004. és 111/2009. szám.

6. Gazdasági társaságokról szóló törvény. *A Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 36/2011., 99/2011., 83/2014. és 5/2015. szám.
7. Gazdasági társaságokról szóló törvény. *A Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 125/04. szám.
8. Közjegyzésről szóló törvény. *A Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 31/2011., 85/2012., 19/2013., 55/2014., 93/2014., 121/2014., 6/2015., 106/2015. szám.
9. Közvállalatokról szóló törvény. *A Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 15/2016. szám.
10. Szabályzat a Gazdasági alanyok nyilvántartásának tartalmáról és a bejegyzéshez szükséges dokumentumokról. *A Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 42/16. szám.
11. Vállalatokról szóló törvény. *A JSZK Hivatalos Közlönye*, 29/96., 33/96. – jav., 29/97., 59/98., 74/99., 9/2001. és 36/2002. szám
12. Vállalatokról szóló törvény. *A JSZSZK Hivatalos Lapja*, 77/88., 40/89., 46/90. és 61/90. szám.

Internetes források

1. *Founding the Business Registers Agency*. Elérhető: www.apr.gov.rs/about-agency/founding-the-business-registers-agency.1591.html (Letöltés dátuma: 2019. 04. 23.)
2. *Companies – Instructions*. Elérhető: www.apr.gov.rs/eng/Registers/Companies/Instructions.aspx (Letöltés dátuma: 2018. 01. 20.)
3. *How to obtain the forms?* Elérhető: www.apr.gov.rs/eng/Registers/Companies/Forms.aspx
4. *Business Registry Agency*. Elérhető: <http://pretraga2.apr.gov.rs/ObjedinjenePretrage/Search/Search> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 20.)
5. *Od 1. januara elektronska registracija preduzetnika u APR-u*. Elérhető: <http://rs.n1info.com/a352707/Biznis/Od-1.-januara-elektronska-registracija-preduzetnika-u-APR-u.html> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 20.)

Prof. dr. Branislav Malagurski egyetemi docens az Educons Egyetem Európai Jogi és Politikai Tanulmányok tanszékén (a magánjogi osztályon), Újvidéken, Szerbiában. A kutatásában elsődlegesen a kereskedelmi jog és a nemzetközi jog témaköreivel foglalkozik, elsősorban a következőkre összpontosítva: a technológia-átadási megállapodások korlátozó záradékai, a nemzetközi szervezetek jogai, például a WTO, a regionális területi fejlődés jogi vonatkozásai, beleértve a tudásalapú gazdaságot, valamint a társasági jogot, különösen az állami tulajdonban lévő vállalkozásokat és a társasági jogot érintő EU-jogszabályokat. Több mint 30 éves gyakorlati tapasztalattal rendelkezik a nemzetközi jog és üzleti élet területén, beleértve a jogi ügyekkel kapcsolatos irányítást, tanácsadást, marketingtevékenységet és regionális fejlesztést. A jogi PhD és MBA fokozatú oklevelek a gyakorlati megvalósítások bevált gyakorlatával párosulnak.

